

ברכת מאכלי פורים – אזני המן וקרעפלאך

שוע"ר סי' קסח

ט ואלו הם מיני לחמים שאין דרכם של בני אדם לקבוע סעודתם עליהם פת הבאה בכיסנין ... יש מפרשים שהיא פת עשויה כמין כיס שממלאין אותה קודם אפייתה בדבש או בצוק"ר או שקדים או אגוזים או שאר כל מיני פירות או תבלין אע"פ שהעיסה עצמה נילושה במים לבד ונאפת בתנור או במחבת בלא שום משקה (כגון עפ"י פלאדיין או פאווי"דלא פלאדיין) ובכלל זה מה שעושים בפורים עיסה רחבה וכפולה וממלאים אותה בשומשמן ... מברכין עליו בורא מיני מזונות.

י וכל זה כשהמילוי הוא מפירות וכיוצא בהם ... אבל אם המילוי הוא מדברים שדרך בני אדם לקבוע סעודה עליהם ללפת בהם את הפת כגון בשר ... אין מילוי זה מוציא את הפת הממולאת בו מתורת לחם גמור ... ויש אומרים שאין חילוק בין מילוי פירות למילוי בשר וגבינה וכיוצא בהם ולעולם מברך בורא מיני מזונות ... וירא שמים לא יאמר פחות משיעור קביעות סעודה.

יב ולענין הלכה יש להקל בדברי סופרים כדברי כולם ... וכל בעל נפש הרוצה להחמיר על עצמו לא יאכל פחות משיעור קביעות סעודה (אלא פת שנילושה במשקין או מי פירות והיא ממולאת בפירות וכיוצא בהם) כי אם בתוך הסעודה למזון ולשובע.

שוע"ר סי' תנא

לו מחבת שאפו בה עיסה אף על פי שמשח את המחבת בשמן או בשומן תחת העיסה כדי שלא תשרף אין זה נקרא טיגון אלא אפייה כיון שאין העיסה רוחשת בשמן או בשומן והרי נבלע בה החמץ על ידי האור בלבד וצריכה ליבון גמור כדינו וכן הדין באגנות שאופין בהן עוגות.

סדר ברכת הנהנין פ"ב

(ז) פת הבאה בכיסנין יש מפרשים שהיא עיסה שנילושה בחלב או בחמאה או בדבש או בשמן ויין או בשאר מי פירות או במי ביצים ושומן לפי שאינה עשויה לקביעות סעודה כי רוב בני אדם כוססין ממנה מעט ואין קובעין סעודה אלא על פת שנילושה במים לבדה ואם עירב עמהם מעט מים בלישתה הולכין אחר הרוב. וכן עיסה גמורה שנילושה במים שעירב גם תבלין בלישתה עד שאין דרך רוב בני אדם לאכול ממנה הרבה ולקבוע סעודה עליה מפני רבוי התבלין.

ויש חולקים על זה ואומרים שמברכין המוציא וברכת המזון על פת זו ... אלא פת הבאה בכיסנין היא פת גמורה העשויה כמין כיס וממלאין אותה קודם אפייתה במיני מתיקה כמו דבש וצוקר או שקדים ואגוזים וכיוצא בהם משאר מיני פירות או תבלין, והמילוי הוא העיקר כי עיקר עשייתה אינה למזון ולהשביע אלא לעדון ותענוג ומזון העיסה הוא טפל ... ולכן די לברך עליה בורא מיני מזונות ועל המחיה אבל לא המוציא וברכת המזון עד שיאכל שיעור קביעות סעודה (שאו העיסה היא עיקר שסועדת הלב) ואין בכלל זה עיסה הממולאת בשומשמן שעושים בפורים במדינות אלו שאין עיקר עשייתם לעדון ותענוג אלא למזון ולהשביע.

(ח) במה דברים אמורים כשהמילוי הוא ממיני מתיקה או מיני פירות הנאכלין לעדון ותענוג ולא למזון ולהשביע וגם אין דרך רוב העולם ללפת בהם הפת אבל אם המילוי הוא מבשר ... אין המילוי מוציא הפת מתורת לחם גמור ומברכין עליה המוציא וברכת המזון בכזית.

(ט) ולענין הלכה בעיסה שנילושה בחלב וכיוצא בו משאר משקין או מי פירות חוץ ממים מן הדין יש לסמוך על סברא הראשונה שבדברי סופרים הלך אחר המיקל אך כל בעל נפש יחמיר לעצמו שלא לאכול בלא נטילת ידים והמוציא על לחם אחר תחילה.

(יב) אבל עיסה שבילתה עבה כעיסת לחם גמור המתגלגלת בידיים וטגנה במחבת בשמן או שאר משקין ושומן יש אומרים שאין הטיגון במחבת מוציאה מתורת לחם גמור הואיל ומשקה שבמחבת הוא דבר מועט והעיסה היתה בלילתה עבה תחלה והרי זה כאילו נאפית בתנור ומברכין עליה המוציא וברכת המזון בכזית ויש חולקים ואומרים שדין הטיגון כדין הבישול וכמו שיתבאר וכן עיקר ...

וכל זה בטיגון אבל עיסה שנתבשלה בקדירה אין עליה תורת לחם כלל גם לסברא הראשונה ומברכין עליה בורא מיני מזונות ומעין ג' לעולם אפילו בקביעות סעודה...

אבל אם משימים לתוך הקדירה שנטגנים בתוכה הרבה שומן הצף על פני החלב (שקורין סמעטינע) הרי זה כמין בישול גמור ומברך בורא מיני מזונות ומעין ג' לעולם וכן אם טגנה באלפס או בקדירה בחמאה הרבה כעין בישול במים אף על פי שאחר כך סינן מהם החמאה.